

Ventspils pilsētas bāriņtiesas 2015.gada darbības pārskats

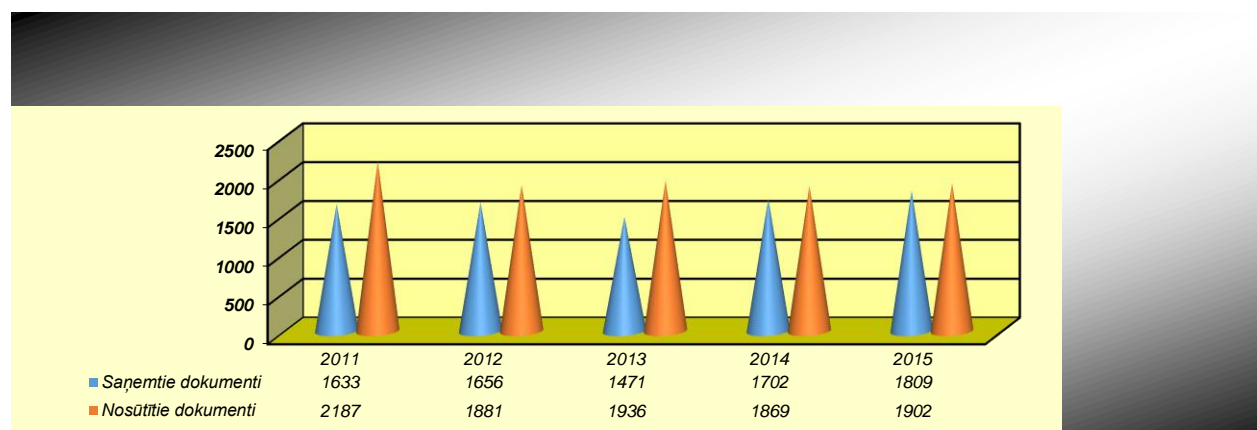
Pārskats sagatavots, saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 5. panta 4. daļas prasībām, kas nosaka, ka „bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā sniedz pašvaldības domei pārskata ziņojumu par savu darbību. Pārskata ziņojums ir publicējams pašvaldības mājas lapā.”.

Ventspils pilsētas bāriņtiesa (turpmāk tekstā- bāriņtiesa) ir Ventspils pilsētas pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde, kas prioritāri nodrošina bērna vai aizgādībā esošās personas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Bāriņtiesa darbojas sekojošā sastāvā- bāriņtiesas priekšsēdētājs, 4 bāriņtiesas locekļi, lietvedības pārzinis.

Finanšu līdzekļus darbībai piešķir pašvaldības dome.

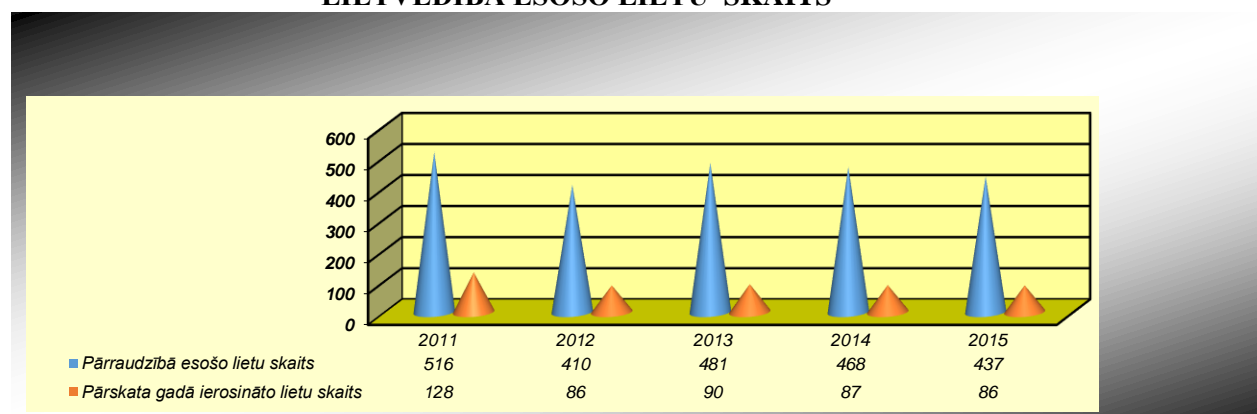
Bāriņtiesas galveno darbības virzienu atspoguļojums

I DOKUMENTU APRITE

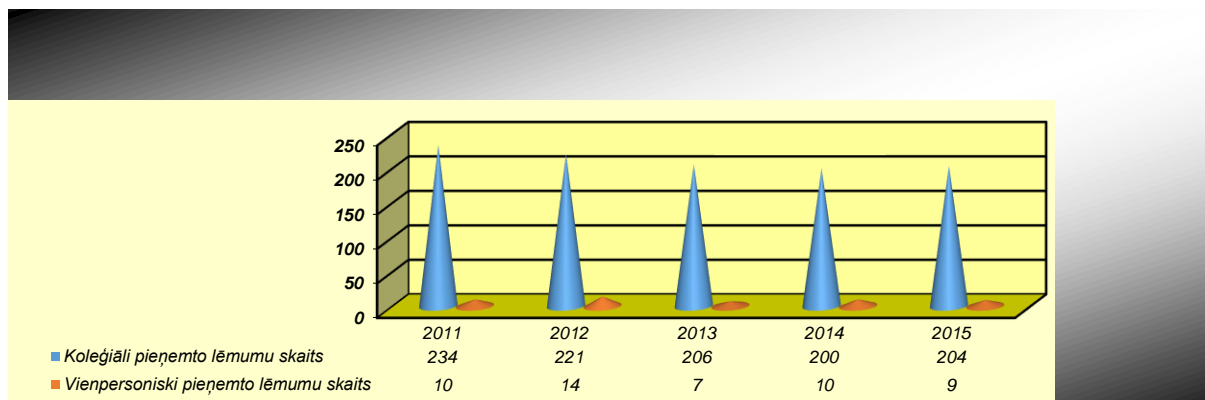
 Dokumentu apriti, apmeklētāju mutisku un rakstisku iesniegumu, sūdzību pieņemšana, lēmumu norakstu sagatavošanu un izsniegšanu, iestāžu informēšanu par pieņemtajiem lēmumiem dokumentu pieņemšanu un izsniegšanu, arhīva kārtošana, sēžu protokolēšanu bāriņtiesā nodrošina lietvedības pārzine.

LIETVEDĪBĀ ESOŠO LIETU SKAITS

PIEŅEMTIE LĒMUMI.

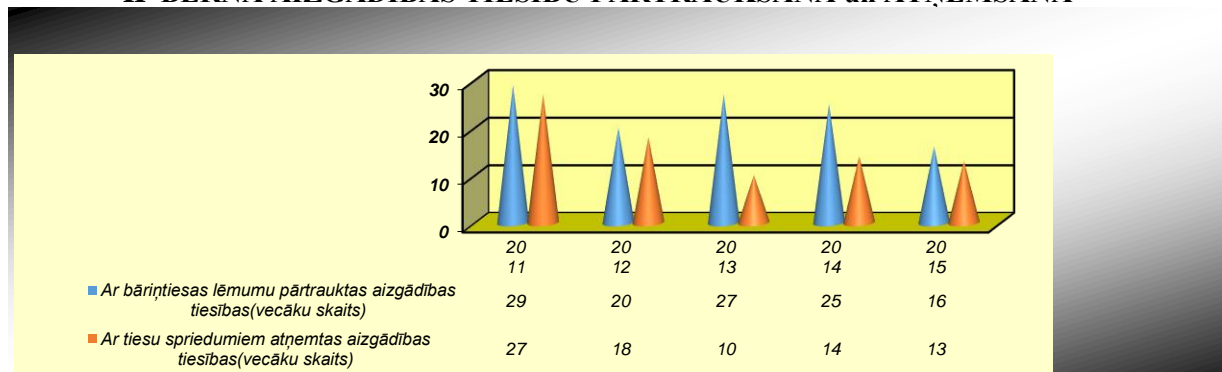
Bāriņtiesas lietas izskata bāriņtiesas sēdēs un koleģiāli pieņem lēmumus.

 Ja bērna dzīves apstākļu pārbaudē vai citādi atklājas, ka bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, kā arī tad, ja bērna turpmākā atrašanās ģimenē var apdraudēt viņa veselību vai dzīvību, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis **vienpersoniski** pieņem lēmumu par:

- 1) bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem;
- 2) bērna izņemšanu no aizbildņa ģimenes un aizbildņa atstādināšanu no pienākumu pildīšanas;
- 3) bērna izņemšanu no audžuģimenes.

II BĒRNA AIZGĀDĪBAS TIESĪBU PĀRTRAUKŠANA un ATŅEMŠANA

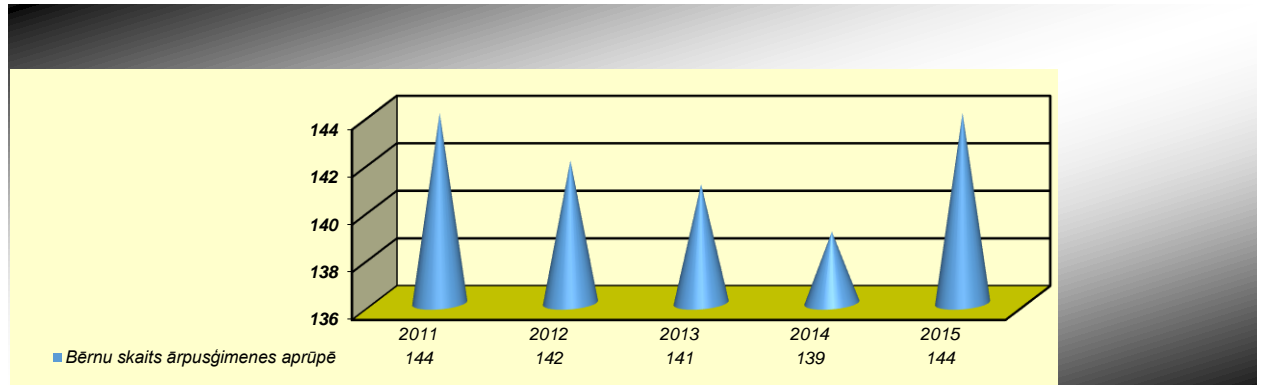
 Bāriņtiesa lemj par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, ja:

- 1) ir faktiski šķēršļi, kas liedz iespēju aprūpēt bērnu;
- 2) bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos vecāka vainas dēļ(vecāka apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ);
- 3) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību;
- 4) vecāks ir devis piekrišanu bērna adopcijai;
- 5) konstatēta vecāka vardarbība pret bērnu vai ir pamatotas aizdomas par vecāka vardarbību pret bērnu.

 Par aizgādības tiesību atņemšanu vecākiem lemj tiesa, ja nav iespējams gada laikā atjaunot ar bāriņtiesas lēmumu pārtrauktās aizgādības tiesības.

III BĒRŅA ĀRPUSĢIMENES APRŪPE.

 Ja vecākiem tiek pārtrauktas aizgādības tiesības vai bērna vecāki miruši, vai atrodas bezvēsts prombūtnē, bāriņtiesa lemj par bērna ārpusģimenes aprūpi.

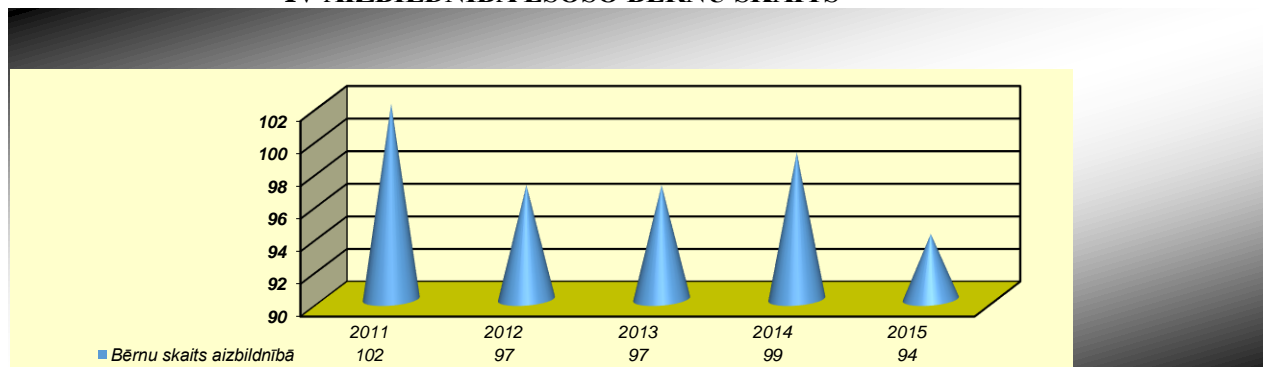
Ārpusģimenes aprūpes veidi:

1) Aizbildnība:

Bāriņtiesa lemj par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu bērnam, ja:

- 1) bērna vecāki ir miruši vai izsludināti par mirušiem;
- 2) bērna vecākiem ir pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības;
- 3) bērna vecāki ir pazuduši un izsludināti meklēšanā;
- 4) bērna vecāki slimības dēļ nespēj pienācīgi aprūpēt un uzraudzīt bērnu;
- 5) abi bērna vecāki ir nepilngadīgi;
- 6) radušās būtiskas domstarpības bērna un vecāku attiecībās;
- 7) radušies citi neatliekami gadījumi (nodrošinot normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu).

IV AIZBILDNĪBĀ ESOŠO BĒRŅU SKAITS

Aizbildņa pienākumus uz 2015. gada 31. decembri Ventspilī atbildīgi veica 78 personas (6-vecvecāki, 2-citi radnieki, 1-cita persona). 3 - aizbildņi atcelti no aizbildņa pienākumu pildīšanas un 6 aizbildņi atlaisti no aizbildņa pienākumu pildīšanas, jo bērnu kļuvuši pilngadīgi. 16. bērni uzturas aizbildņu ģimenēs citās pašvaldībās.

 Bāriņtiesa veicot aizbildnības uzraudzību katru gadu pārbauda aizbilstamā dzīves apstākļus aizbildņa ģimenē, bērnu personisko un mantisko interešu aizstāvību, kā arī noskaidro bērna viedokli par apstākļiem aizbildņu ģimenēs.

 Bāriņtiesa lemj par aizbildņu atlaišanu no aizbildņa pienākumu pildīšanas bērnam sasniedzot pilngadību, kā arī gadījumos, ja ir izbeigušies iepriekš minētie aizbildnības nodibināšanas iemesli

2) audžuģimene:

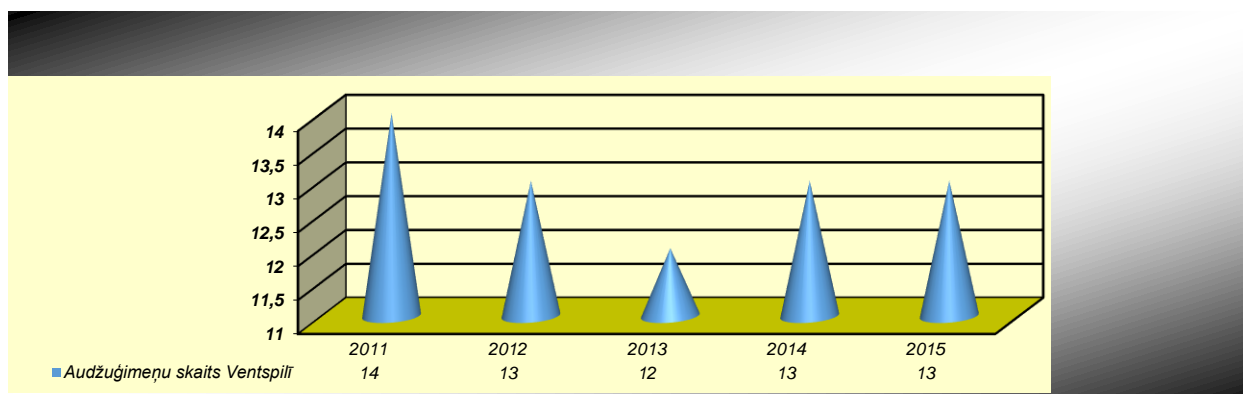
 Bāriņtiesa lemj par:

- 1) ģimenes vai personas piemērotību audžuģimenes pienākumu veikšanai;
- 2) audžuģimenes statusa piešķiršanu;
- 3) bērna ievietošanu audžuģimenē vai uzturēšanās izbeigšanu tajā.

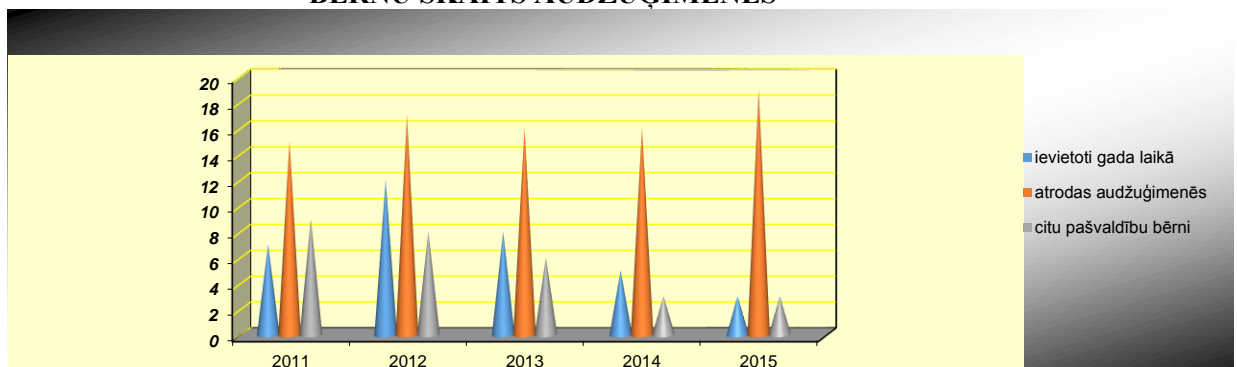
V AUDŽUĢIMEŅU STATUSA PIEŠĶIRŠANA/IZBEIGŠANA

Gads	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Piešķirts	4	0	1	2	1
Izbeigts	1	2	1	1	1

PĀRRAUDZĪBĀ ESOŠĀS AUDŽUĢIMENES

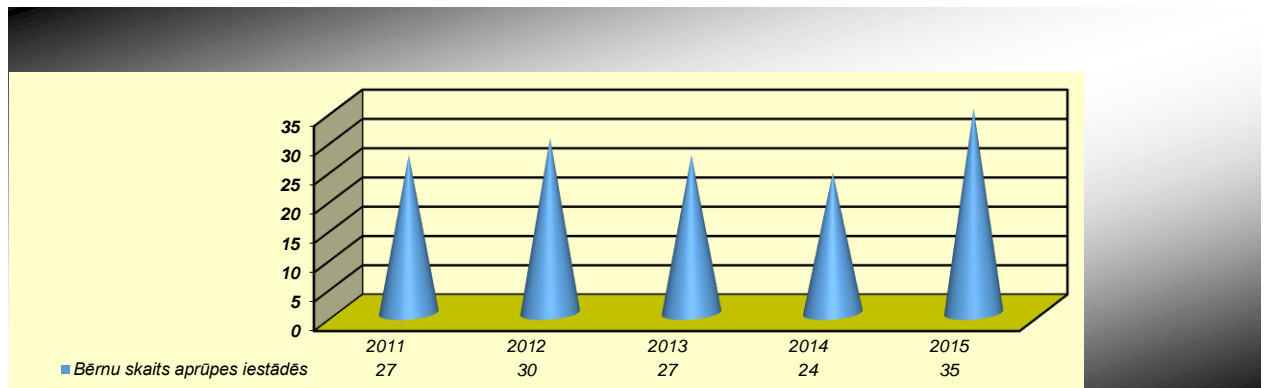

BĒRNU SKAITS AUDŽUĢIMENĒS

 Ventspils bērni ir ievietoti audžuģimenēs - Cīravā, Vānē, Dunalkā, Grobiņā, Kandavas novadā, Laidzē, Ventspilī. Audžuģimenēs ievietoto bērnu interešu pārstāvību veic bāriņtiesa. Ja netiek noslēgti sadarbības līgumi ar audžuģimeņu dzīvesvietu bāriņtiesām, tad Ventspils pilsēta bāriņtiesa pati apseko audžuģimenēs ievietotos bērnus. Ventspils audžuģimenēs ievietoti 9 citu pašvaldību bērni un kuru audzināšanas un aprūpes pārraudzību veic Ventspils pilsētās bāriņtiesa, nepieciešamības gadījumā nodrošinot arī psihologa atbalstu un palīdzību.

3) Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija (turpmāk tekstā - aprūpes iestāde).

 Bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna ievietošanu aprūpes iestādē, ja ārpusģimenes aprūpi bērnam nav iespējams nodrošināt audžuģimenē vai pie aizbildņa.

Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā ievietota bērna aizbildņa pienākumus pilda šīs institūcijas vadītājs.

Ventspils pilsētas bērni ir ievietoti aprūpes iestādēs - Ventspilī, Ventspils novadā, Liepājā, Rēzeknes novadā, kur saskaņā ar likuma prasībām ne retāk kā reizi gadā bāriņtiesas pārstāvji veic dzīves apstākļu pārbaudi, runā ar bērniem, lai noskaidrotu vai netiek pārkāptas viņu intereses, vai bērni necieš no vardarbības.

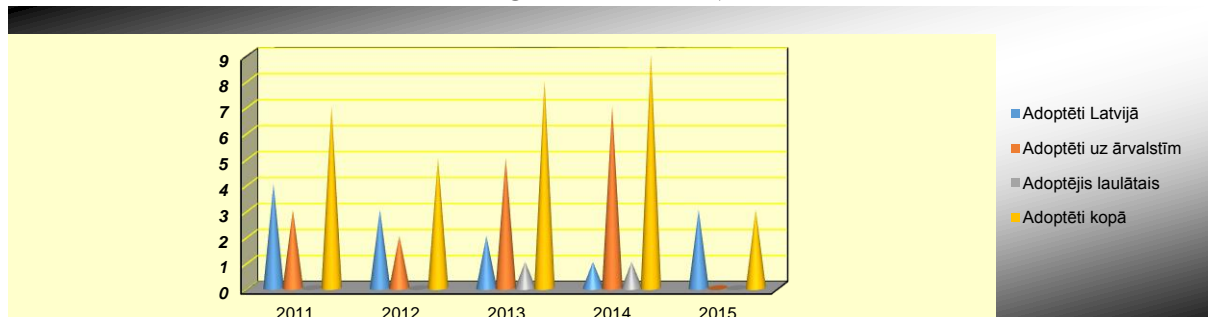
VI ADOPCIJA

Bāriņtiesa lemj par:

- 1) personas atzīšanu par adoptētāju;
- 2) piekrišanu bērna adopcijai Civillikumā noteiktajos gadījumos;
- 3) brāļu un māsu, pusbrāļu un pusbāru šķiršanu Civillikumā noteiktajos gadījumos;
- 4) to, vai Latvijā iespējams nodrošināt bērna audzināšanu ģimenē vai pienācīgu aprūpi;
- 6) bērna nodošanu adoptētāja aprūpē un uzraudzībā līdz adopcijas apstiprināšanai;
- 7) pirmsadopcijas aprūpes izbeigšanu bērnam;
- 8) adopcijas atbilstību bērna interesēm.

Bez vecāku gādības palikušo bērnu un to personu uzskaiti, kuras vēlas adoptēt bērnu (adoptētāju) uzskaiti veic Labklājības ministrija. Šī informācija tiek iekļauta Adopcijas reģistrā.

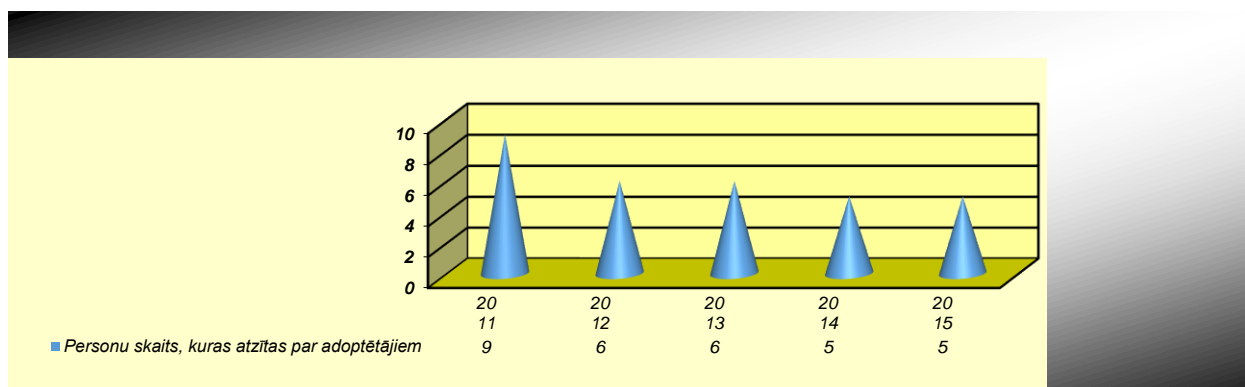
ADOPTĒTIE BĒRNI

Bez vecāku gādības palikušo bērnu un to personu uzskaiti, kuras vēlas adoptēt bērnu (adoptētāju) uzskaiti veic Labklājības ministrija. Šī informācija tiek iekļauta Adopcijas reģistrā.

Pirms personu atzīšanas par adoptētājiem 6 mēnešus notiek potenciālo adoptētāju izpēte Pēc adopcijas apstiprināšanas tiesā adoptētāju ģimenes 2 gadus atrodas bāriņtiesas kontrolē.

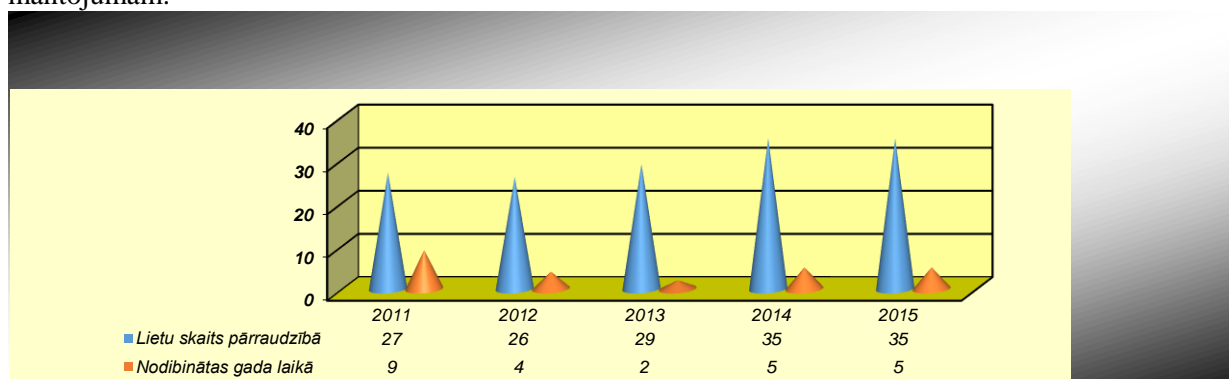
PERSONAS ATZĪTAS PAR ADOPTĒTĀJIEM

Bāriņtiesu likuma 40. pants paredz, ka Bāriņtiesa saskaņā ar tiesas lēmumu par aizgādības nodibināšanu ieceļ aizgādni:

- 1) pilngadīgai personai ar garīga rakstura vai citiem veselības traucējumiem, kurai rīcībspēju ierobežojusi tiesa;
- 2) personas, kurai tiesa nodibinājusi pagaidu aizgādību;
- 3) personai, kurai rīcībspēju tiesa ierobežojusi izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ, kā arī alkohola vai narkotiku pārmērīgas lietošanas dēļ;
- 4) promesošas vai pazudušas personas mantai;
- 5) testamenta izpildīšanai.

Bāriņtiesa saskaņā ar notāra taisīto notariālo aktu par aizgādības nodibināšanu ieceļ aizgādni mantojumam.

Bāriņtiesa uzrauga aizgādņu rīcību aizgādņa pienākumu izpildē. Apseko aizgādībā esošās personas, veic sarunas ar aizgādībā esošām personām, aizgādņiem, viņu ģimenes locekļiem, kaimiņiem. Pieprasa gada norēķinu. Izprasa informāciju no medicīnas darbiniekiem. Motivē aizgādņus prasību sniegšanai tiesā par rīcībspējas apjoma pārskatīšanu, kā to prasa Civillikums.

VII MANTISKĀS LIETAS

Bāriņtiesa, aizstāvot bērna un citas rīcībnespējīgās personas mantiskās intereses:

- 1) lemj par atļauju pieņemt vai atraidīt bērna vai citas rīcības nespējīgas personas vārdā viņam piekritušo mantojumu;
- 2) lemj par bērnam vai citai rīcības nespējīgai personai piederošas mantas pārdošanu par tirgus vērtību vai izsolē;
- 3) lemj par mantojuma sadalīšanu, bērna vai citai rīcībnespējīgai personai piederošas mantas (ja tās vērtība pārsniedz 10000 latu) atsavināšanu, ieķīlāšanu vai apgrūtināšanu ar lietu tiesībām;

4)lemj par bērnam vai citai rīcībnespējīgai personai piederošā nekustamā īpašuma (ja tās vērtība pārsniedz 10000 latu) atsavināšanu, ieķīlāšanu vai apgrūtināšanu ar lietu tiesībām, lietderīgumu;

5)lemj par īpašuma iegūšanu bērnam;

6)ieceļ aizbildni tiesisku darījumu noslēgšanai starp bērnu un vecākiem;

7)lemj par mantojuma pārvaldīšanas un lietošanas tiesību atņemšanu, ja pārdzīvojušais

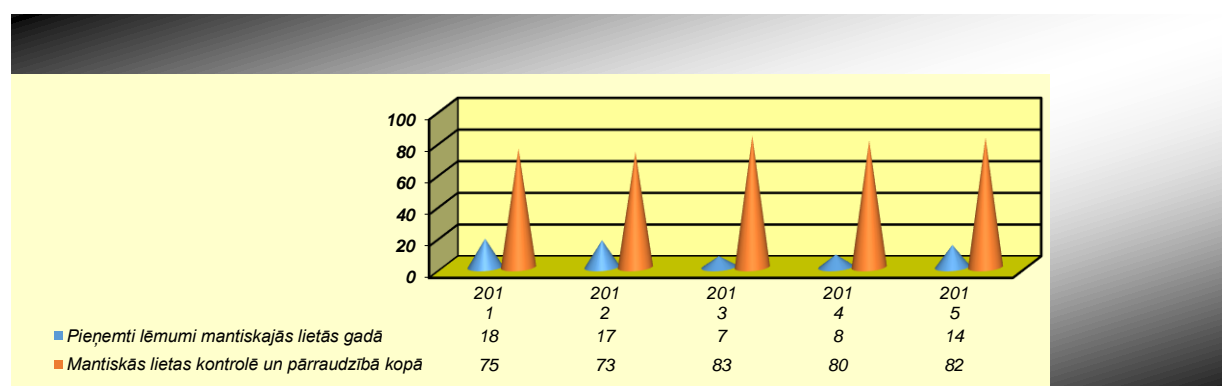
8)laulātais piekritušo mantojumu pārvalda vai lieto nekārtīgi;

lemj par vecāka atstādināšanu no bērna mantas pārvaldības, ja vecāks pārvalda bērna mantu neatbilstoši bērna vajadzībām;

9)veic citus bērna vai rīcībnespējīgas personas mantisko tiesību aizsardzības pasākumus.

Mantiskās lietas kontrolē un pārraudzībā

Katru gadu tiek izprasītas atskaites no vecākiem par bērnu mantas saglabāšanu un vairošanu, pieprasīta informācija no kredītiestādēm, apsekoti īpašumi, lai pārliecinātos par to faktisko stāvokli.

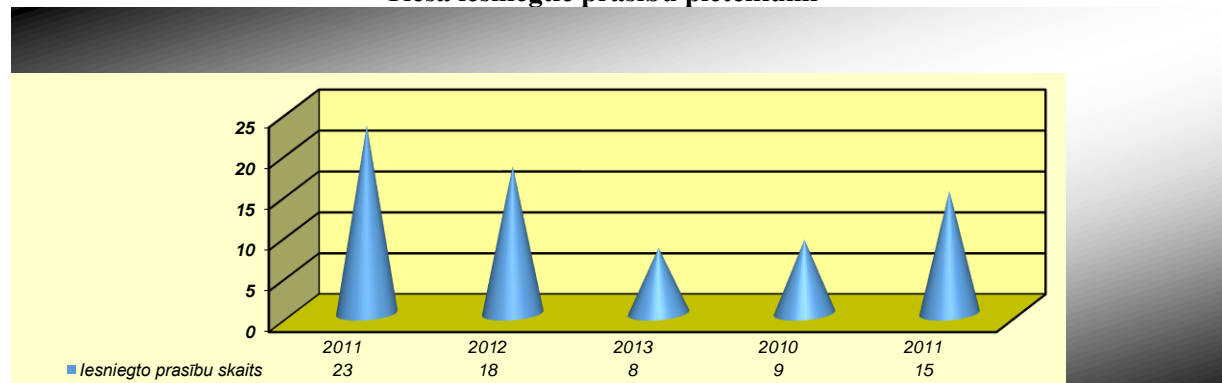
VIII SADARBĪBA AR TIESĀM

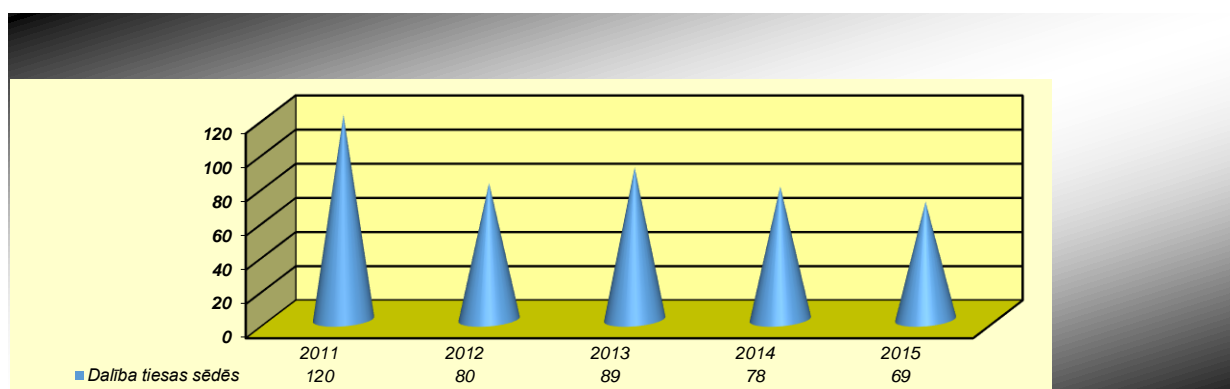
Bāriņtiesa pēc tiesas pieprasījuma sniedz atzinumus, kas nepieciešami šādos gadījumos:

- 1) lai noteiktu kārtību, kādā izmantojamas saskarsmes tiesības un tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešu kontaktu ar bērnu;
- 2) viena vecāka atsevišķas aizgādības noteikšanai;
- 3) aizgādības tiesību atņemšanai un atjaunošanai;
- 4) paternitātes atzīšanai vai apstrīdēšanai;
- 5) citos Civilprocesa likumā paredzētajos gadījumos

Tiesā iesniegtie prasību pieteikumi

Dalība tiesas sēdēs

Bāriņtiesas darbinieki pārstāvējuši bērnu, personu ar ierobežotu rīcībspēju, personu, kuri izdarījuši likumpārkāpumus esot nepieskaitāmības stāvoklī intereses tiesās Ventspilī, Rīgā, Liepājā.

Personu pārstāvēšana tiesā prasa lielus cilvēku un laika resursus, tā kā lietas izskatīšanai ir jā sagatavojas, jāpārskata un jāiepazīstas ar lietas materiāliem, jāizvērtē bērna intereses.

IX ĢIMENES, KURĀS NETIEK PIETIEKAMI NODROŠINĀTA BĒRNA ATTĪSTĪBA

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 17. panta 5. punktu, bāriņtiesa informē pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju par ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un kurām nepieciešama palīdzība. Bāriņtiesa izskata lietas par aizgādības tiesību pārtraukšanu un bērnu šķiršanu no ģimenes tikai tajos gadījumos, kad neizdodas situāciju ģimenē uzlabot sociālā darba rezultātā.

Gads	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Vecāku skaits/ bērnu skaits	24/39	20/38	22/43	18/27	21/32

Veiksmīga sociālā darba rezultātā katru gadu izdodas panākt situācijas uzlabošanu ģimenēs un bērniem tiek dota iespēja tajās atgriezties.

Gads	2011. gadā	2012. gadā	2013. gadā	2014.gadā	2015.gadā
Bērnu skaits, kuri atgriezti ģimenēs	10	7	11	7	3

Bāriņtiesas darbinieki pārbaudījuši dzīves apstākļus ģimenēs, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērnu attīstība un audzināšana, aizbildnībā esošo bērnu ģimenēs, audžuģimenēs, sociālās rehabilitācijas institūcijās, kurās ievietoti bērni, bērnus pirmsadopcijas aprūpes laikā un pēcadopcijas aprūpes laikā aizgādņu ģimenēs, kurās ir personas ar ierobežotu rīcībspēju, pēc tiesas pieprasījuma lietās par uzturlīdzekļu piedziņu, saskarsmes tiesību izmantošanu, viena vecāka aizgādības noteikšanu, veicot izpēti par atbilstību audžuģimenes un adoptētāja statusam, lemjot par bērna nodošanu citas personas aprūpē, kā arī pēc informācijas saņemšanas no institūcijām un privātpersonām par apstākļiem ģimenēs, kad nepieciešams rīkoties atbilstoši bāriņtiesas kompetencei. Pārskata periodā veiktas 378 dzīves apstākļu pārbaudes.

Bāriņtiesa aicina personas uz pārrunām, veic izskaidrojošu, profilaktisku darbu un preventīvus pasākumus bērnu, jauniešu un vecāku izglītošanai un tiesiskai aizsardzībai. Šajā periodā sarunu apkopojumu protokolos ir fiksētas **571** sarunas.

Bāriņtiesa pieprasa Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijai un izsniedz bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem apliecības sociālo garantiju nodrošināšanai. Pārskata periodā kopā pieprasītas **47** apliecības, gan pirmreizējās, gan atkārtotās.

Bāriņtiesa iesaistījies situāciju risināšanā, kad skolēni neapmeklēja izglītības iestādes, pārkāpj uzvedības noteikumus un nepakļaujas audzināšanai. Turpinās laba sadarbība ar Ventpils pilsētas sociālo dienestu, pašvaldības policiju. Regulāri tiek organizētas starpinstitucionālās sadarbības sanāksmes, kurās iesaistās dažādu institūciju speciālisti dažādu problēmu risināšanā.

Bāriņtiesa darbojas Latvijas bāriņtiesu darbinieku asociācijā ar mērķi sekmēt bāriņtiesu darbinieku profesionālo izaugsmi, apspriest normatīvo aktu projektus un izstrādāt priekšlikumus normatīvo aktu grozījumiem, risināt jautājumus bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidošanā un citus bāriņtiesu kompetencē esošos jautājumus, popularizēt pozitīvo pieredzi bāriņtiesu darbā.

Atskaites periodā tika sakārtots bāriņtiesas arhīvs par 2014. gadu.

Lai pilnveidotu savas zināšanas un prasmes, bāriņtiesas priekšsēdētāja un bāriņtiesas locekļi ir apmeklējuši Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas un Latvijas pašvaldību mācību centra organizētos seminārus, diskusijas un praktiskās darbnīcas.

Bāriņtiesas darbinieki ikdienā sniedz bezmaksas palīdzību juridisku jautājumu risināšanā, prasības pieteikumu sagatavošanā par uzturīdzekļu piedziņu, par rīcībspējas noteikšanu, par bērnu atgriešanu Latvijā, par pagaidu aizsardzību pret vardarbību u.c..

SECINĀJUMI:

1. Bāriņtiesas redzeslokā nonāk arvien vairāk lietas, kas saistītas ar pārobežu jautājumiem: viens no vecākiem pretlikumīgi izved bērnu no valsts, bērna nolaupīšana un izvešana, citās valstīs dzīvojoši Latvijas pilsoņi vēlas kļūt par aizbildņiem vai adoptētājiem Ventpilī dzīvojošiem bērniem, aizbildņi kopā ar aizbilstamajiem izbrauc no valsts (gan informējot par atrašanās vietu, tad to pārraudzības iesaistīšanā citu valstu atbildīgās institūcijas ir vienkāršāk, gan neinformējot, kad nākas vispirms uzsākt personu starpvalstu meklēšanas). Lietās, kas saistītas ar Krieviju, Norvēģiju, Īriju, Vāciju informācijas apmaiņa, izpēte un izvērtēšana ir ļoti ilgstošs process. valstu likumdošanas ir atšķirīgas un nereti tas, ko prasa Latvijas likumdošana, neatbilst citu valstu likumiem un mūsu pieprasījumi tiek atstāti bez ievēribas.

2. Bāriņtiesai arvien vairāk nākas iesaistīties vecāku domstarpību bērnu aizgādības jautājumu risināšanā: bērna aprūpes un uzraudzības tiesību, atsevišķās aizgādības, saskarsmes tiesību izmantošanas kārtības noteikšana, vecāku domstarpību izšķiršana nodokļu atvieglojumu lietās. Minētās lietas prasa situācijas un motivācijas izpēti, kompromisa risinājumu meklēšana, prioritāri domājot par bērnu interesēm, dalība tiesās, bāriņtiesas atzinuma pretstatīšana advokātu (kuri primāri aizstāv savu klientu un nedomā par bērnu) viedokļiem. Katra šāda lieta prasa no bāriņtiesas darbinieka lielus laika resursus.

3. Pieaudzis bērnu skaits, kas uzturas aprūpes iestādēs, kas skaidrojams ar to, ka nav pilsētā un valstī kopumā nav pietiekams audžuģimeņu skaits. Arī turpmāk jāveicina un jāpopularizē audžuģimeņu kustība pilsētā, lai pēc iespējas lielākam bērnu skaitam būtu iespēja dzīvot un augt ģimeniskā vidē, paliekot savā pilsētā, iegūstot izglītību savas pilsētas mācību iestādēs. Tas ļautu bez vecāku gādības palikušajiem bērniem uzturēt regulārus kontaktus un saskarsmi ar radniekiem un draugiem.

4. Bērnu tiesību aizsardzības likuma 26. panta 1. daļa nosaka, ka ģimene ir bērna dabiska attīstības un augšanas vide, un katram bērnam ir tiesības uzaugt ģimenē. Valsts un pašvaldība atbalsta ģimeni, it īpaši daudz bērnu ģimeni, un sniedz tai palīdzību". Lai nodrošinātu iespēju bērniem augt bioloģiskajā ģimenē, neņemot par bērnu šķiršanu no vecākiem, pilsētā būtu nepieciešams attīstīt ģimenes asistenta pakalpojumu.

5. Civillikuma grozījumi nosaka, ka no 2013. gada janvāra līdz 2016. gada 31. decembrim tiesām jāpārskata aizgādības lietas, katrai personai nosakot konkrētus rīcības spējas ierobežojumus, pretēji iepriekšējai tiesu praksei par personu atzīšanu par rīcībnespējīgām. Līdz ar to notiek regulārs skaidrojošais darbs ar aizgādņiem, viņu motivēšana jaunu prasību sniegšanai tiesā. Pēc tiesu lēmuma saņemšanas bāriņtiesai ir lieta atkārtoti jāskata bāriņtiesas sēdē un jāpieņem lēmumi lietās. Uz 2015. gada 31. decembri tiesā nepārskatītas ir palikušas **12** lietas. Līdz ar ko atkārtoti būs jāmotivē aizgādņi jaunu prasību iesniegšanai tiesā līdz noteiktā termiņa beigām.